

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2022. április 28.
(OR. en)

8529/22

Intézményközi referenciaszám:
2022/0117(COD)

JUSTCIV 51
FREMP 82
AUDIO 35
JAI 546
CODEC 565

JAVASLAT

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2022. április 28.
Címzett:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	COM(2022) 177 final
Tárgy:	Javaslat – AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE a közéletben részt vevő személyeknek a nyilvánvalóan megalapozatlan vagy visszaélésszerű bírósági eljárásokkal (közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekkel) szembeni védelméről

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a COM(2022) 177 final számú dokumentumot.

Melléklet: COM(2022) 177 final

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2022.4.27.
COM(2022) 177 final

2022/0117 (COD)

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE

**a közéletben részt vevő személyeknek a nyilvánvalóan megalapozatlan vagy
visszaélésszerű bírósági eljárásokkal (közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekkel)
szembeni védelméről**

{SWD(2022) 117 final}

INDOKOLÁS

1. A JAVASLAT HÁTTERE

• A javaslat indokai és céljai

A közéleti részvételt akadályozó, nyilvánvalóan megalapozatlan vagy visszaélésszerű bírósági eljárás (közismert néven *a közéleti részvételt akadályozó stratégiai per*, röviden: *stratégiai per*) új keletű, ám egyre gyakrabban előforduló jelenség az Európai Unióban. Az ilyen perek a közérdek védelmében fellépők zaklatásának és megfélemlítésének különösen káros formáját jelentik. Nem megalapozott vagy túlzó bírósági eljárásokról van szó, amelyeket jellemzően befolyásos egyének, lobbicsoportok, nagyvállalatok vagy állami szervek indítanak olyan felek ellen, akik vagy amelyek – közérdekből – kritikát fogalmaznak meg vagy a felperes számára kínos üzeneteket közölnek. Céljuk a kritikus hangok cenzúrázása, megfélemlítése és elhallgattatása azáltal, hogy a jogi védelem költségeivel terhelik őket mindaddig, amíg fel nem hagynak kritikájukkal vagy ellenvetéseikkel. A rendes eljárásokkal ellentétben a közéleti részvételt akadályozó stratégiai pereket nem az igazságszolgáltatáshoz való jog gyakorlása és a per megnyerése, vagy jogorvoslat szerzése céljából, hanem az alperes megfélemlítése és forrásainak kimerítése érdekében indítják. Végső céljuk, hogy visszatartó hatást gyakoroljanak, elnémítsák az alperest és elrettentsék munkája végzésétől.

A közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek célpontjai jellemzően újságírók és emberijog-védők. Egyének mellett a médiát és a kiadókat, valamint a civil társadalmi szervezeteket is érintik, például a környezetvédelmi ügyek mellett kampányoló szervezeteket. Más közéletben részt vevő személyek, például kutatók és tudományos szakemberek is célponttá válhatnak.

Az egészséges és virágzó demokrácia megköveteli, hogy a polgárok aktívan részt vehessenek a nyilvános vitákban anélkül, hogy a hatóságok vagy más befolyásos érdekcsoportok indokolatlanul beavatkoznának. Ahhoz, hogy a részvétel érdemi legyen, a polgároknak képesnek kell lenniük megbízható információkhoz jutni, ami által önálló véleményt tudnak alkotni és saját ítéletet formálni egy olyan nyilvános térben, ahol a különböző vélemények szabadon kifejezhetők.

Az újságírók elengedhetetlen szerepet játszanak a nyilvános vita elősegítésében, valamint az információk, vélemények és elképzelések terjesztésében. Lehetővé kell tenni számukra, hogy hatékonyan végezhesék tevékenységeiket annak érdekében, hogy az európai demokráciák polgárai sokféle nézetet megismerhessenek. Az oknyomozó újságírók kulcsszerepet játszanak a szervezett bűnözés, a korrupció és a szélsőségesesség elleni küzdelemben. Szükség van egy szilárd biztosítéki rendszerre, amely lehetővé teszi számukra, hogy betölthessék kulcsfontosságú őrszem szerepüket a jogos közérdeket képviselő ügyekben. Munkájuk különösen nagy kockázattal jár, és egyre több támadásnak és zaklatásnak vannak kitéve. A jogvédők létfontosságú szerepet töltenek be az alapvető jogok, a demokratikus értékek, a társadalmi befogadás, a környezetvédelem és a jogállamiság tiszteletben tartásában. Lehetővé kell tenni számukra, hogy aktívan részt tudjanak venni a közéletben, és megfélemlítés nélkül hangot adhassanak véleményüknek a politikai kérdésekben és a döntéshozatali folyamatokban.

A közéleti részvételt akadályozó stratégiai pereket gyakran jellemzi a felek közötti erőviszonyok kiegyensúlyozatlansága, amikor a felperes az alperesnél erősebb pozícióval rendelkezik például pénzügyi vagy politikai szempontból. Nem minden esetben ez a helyzet, azonban a felek kiegyensúlyozatlan erőviszonyai mellett jelentősen megnő annak a valószínűsége, hogy a közéleti részvételt akadályozó stratégiai per az alperesre nézve káros következményekkel jár, és elrettentő hatást gyakorol a nyilvános vitára. A stratégiai perek

visszatartó hatással lehetnek más lehetséges célpontokra is, akik esetleg úgy döntenek, hogy nem érvényesítik a közérdekű kérdések kivizsgálásához és az ezekről való beszámolóshoz való jogukat. Ez pedig öncenzúrához vezethet.

A közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek a bírósági eljárásokkal való visszaélésnek minősülnek, és szükségtelen terhet rónak a bíróságokra. A közéleti részvételt akadályozó stratégiai pert kezdeményező szervezetek és magánszemélyek különböző jogalapokon fogalmazhatnak meg követeléseket. Az állítólagos jogsértések gyakran kapcsolódnak a rágalmazáshoz, de más (például a személyes adatok védelmére vagy a magánélet védelmére vonatkozó) szabályok vagy jogok megsértésével is kapcsolatosak. Ezeket gyakran kártérítési / jogellenes károkozási követelésekkel, esetenként tiltó rendelkezésekkel kombinálják (amelyek az információk közzétételét tiltják vagy legalábbis késleltetik).

A 2020. és 2021. évi jogállamisági jelentésekkel összefüggésben néhány tagállamban súlyos aggodalomra adott okot a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek gyakori előfordulása.

Az Európa Tanácsnak az újságírás védelmének és az újságírók biztonságának előmozdítását célzó platformja¹ ugyancsak arról számolt be, hogy Európában emelkedik az újságírók biztonságát és a tömeg tájékoztatás szabadságát súlyosan fenyegető veszélyekre – ideértve több bírósági megfélemlítési ügyre – figyelmeztető jelzések száma. Az Európa Tanács újságírás védelmének és az újságírók biztonságának előmozdítását célzó platformjának partnerszervezetei által készített 2021. évi éves jelentés hangsúlyozza, hogy az előző évhez képest 2020-ban jelentősen nőtt a stratégiai perekkel kapcsolatos figyelmeztető jelzések száma, mind a jelzések, mind az érintett ET-tagállami joghatóságok száma tekintetében². Tágabb értelemben, az Európai Médiapluralizmus Monitor³ által gyűjtött információk ugyancsak az újságírók munkakörülményeinek romlására utalnak. 2021-ben a tömeg tájékoztatás szabadságára vonatkozó gyorsreagálási kísérleti projekt (MFRR) 24 uniós tagállamban 439 figyelmeztető jelzést (778, a médiához köthető személy vagy szervezet elleni támadást), ideértve stratégiai pereket dokumentált 12 hónap alatt⁴.

¹ Az Európa Tanács keretében működő platform 2015 óta segíti elő a tömeg tájékoztatás szabadságával és az újságírók biztonságával kapcsolatos súlyos aggodalmakra vonatkozó információk gyűjtését és terjesztését az ET tagállamaiban. A közreműködő partnerszervezetek – meghívott nemzetközi nem kormányzati szervezetek és újságírói szövetségek – a médiaszabadság megsértésére figyelmeztető jelzéseket adnak ki, és éves jelentéseket tesznek közzé a tömeg tájékoztatás szabadságának és az újságírók biztonságának európai helyzetéről. Az Európa Tanács tagállamaitól elvárják, hogy fellépjenek a problémák ellen és kezeljék azokat, valamint tájékoztatniuk kell a platformot a figyelmeztető jelzésekre válaszul hozott intézkedéseikről. Az Európa Tanács tagállamainak – köztük az uniós tagállamoknak – alacsony válaszadási aránya azt mutatja, hogy további intézkedésekre van szükség. <https://www.coe.int/en/web/media-freedom>

² 2021-ben [az újságírás védelmének és az újságírók biztonságának előmozdítása érdekében létrehozott platform \(coe.int\)](https://www.coe.int/en/web/media-freedom) 282 figyelmeztető jelzést adott ki, ezek közül számos eset a bírósági megfélemlítésre, azaz a jogszabályok – többek között a rágalmazásra, a terrorizmus elleni küzdelemre, a nemzetbiztonságra, a huliganizmusra vagy a szélsőségeség elleni küzdelemre vonatkozó jogszabályok – opportunist, önkényes vagy zaklató alkalmazására vonatkozott. Az Európa Tanács újságírás védelmének és az újságírók biztonságának előmozdítását célzó platformjának partnerszervezetei által készített 2021. évi éves jelentés 2020-ban az előző évhez képest jelentős növekedést figyelt meg mind a figyelmeztető jelzések, mind az érintett ET-tagállami joghatóságok száma tekintetében – [1680a2440e \(coe.int\)](https://www.coe.int/en/web/media-freedom)

³ <https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor>

⁴ <https://www.ecpmf.eu/wp-content/uploads/2022/02/MFRR-Monitoring-Report.pdf> A 27 uniós tagállamra vonatkozó adatokat külön tájékoztató tartalmazza. https://www.mfrr.eu/wp-content/uploads/2022/02/2022_02_17_MFRR_FACT_SHEET_MAPPING_MEDIA_FREEDOM_European_Union_Member_States_Year_2021.pdf

Bár több adat áll rendelkezésre az újságírók és jogvédők ellen indított közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekről, más közéleti szereplők, például szakszervezeti aktivisták és tudományos szakemberek is hasonló problémákkal szembesülnek. Ezt több civil társadalmi hozzájárulás is jelezte a nyilvános konzultáció során.

Számos közéleti részvételt akadályozó stratégiai per belföldi összefüggésben merül fel, határokon átnyúló következmények nélkül. Azonban a stratégiai perek gyakran több országot érintenek, és a határokon átnyúló következmények tovább növelik az ügy összetettségét, illetve a költségeket, ami az alperesekre nézve még hátrányosabb. Az online médiatartalmak több joghatóság területén is hozzáférhetők, ami megnyithatja az utat a legkedvezőbb igazságszolgáltatási fórum kiválasztása előtt, és akadályozhatja az igazságszolgáltatáshoz való jog érvényesülését és az igazságügyi együttműködéshez való eredményes hozzáférést. Előfordulhat, hogy az alperes ellen egyidejűleg több bírósági eljárás is indul különböző joghatóságokban. A legkedvezőbb igazságszolgáltatási fórum kiválasztása (más néven rágalmozási turizmus) jelensége tovább súlyosbítja a problémát, mivel egyes joghatóságok a felperesek szempontjából kedvezőbbnek tekinthetők. Ez a hatás még erősebb, ha a stratégiai pert az Európai Unió kívül indítják.

A javaslat célja

Ezen javaslat az európai demokráciáról szóló cselekvési terv egyik intézkedése, amelynek célja a médiapluralizmus és a tömeg tájékoztatás szabadságának megerősítése az Európai Unióban. A kezdeményezés a jogvédőkre is kiterjed, akik demokráciáinkban kulcsszerepet töltenek be, és egyre inkább ki vannak téve a zaklatás visszaélészerű formáinak.

A javaslat célja a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek célpontjainak védelme és a jelenség további terjedésének megakadályozása az EU-ban. Jelenleg egyetlen tagállam sem rendelkezik kifejezetten ilyen eljárások esetén alkalmazható biztosítékokkal, és csak néhány tagállam fontolgatja egyedi biztosítékok bevezetését. Nincsenek uniós szintű szabályok sem a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekre vonatkozóan. A javaslat közös uniós értelmezést kíván kialakítani arra vonatkozóan, hogy mi minősül közéleti részvételt akadályozó stratégiai pernek, és eljárási biztosítékok bevezetésével hatékony eszközöket nyújt a bíróságok számára a stratégiai perek kezeléséhez és azok célpontjainak a védekezéshez.

A javasolt eljárási biztosítékokat a határokon átnyúló vonatkozású ügyekben kell alkalmazni. Amint azt fentebb hangsúlyoztuk, a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek határokon átnyúló dimenziója fokozza az alperesek előtt álló kihívások összetettségét. A javaslat másik célja, hogy megvédje az uniós polgárokat és a civil társadalmat a harmadik országokban kezdeményezett stratégiai perek től.

A Bizottság ajánlása a közéletben részt vevő újságírók és emberjog-védők védelméről a nyilvánvalóan megalapozatlan vagy visszaélészerű bírósági eljárásokkal („közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek”) szemben

Ezen irányelvjavaslat és a közéletben részt vevő újságíróknak és jogvédőknek a nyilvánvalóan megalapozatlan vagy visszaélészerű bírósági eljárásokkal („közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek”) szembeni védelméről szóló, egyidejűleg elfogadandó bizottsági ajánlás⁵ kiegészíti egymást és teljes mértékben összeegyeztethető.

Az ajánlás felkéri a tagállamokat, hogy vizsgálják felül saját helyzetüket annak biztosítása érdekében, hogy az alkalmazandó nemzeti jogi keret tartalmazzon a stratégiai perek

⁵ C(2022)2428, 2022.4.27.

kezeléséhez szükséges biztosítékokat, az alapvető jogok, ideértve a véleménynyilvánítás szabadságához való jog, az igazságszolgáltatáshoz való jog, a személyes adatok védelméhez való jog, valamint a demokratikus értékek teljes körű tiszteletben tartása mellett. A Bizottság arra is ösztönzi a tagállamokat, hogy nemzeti jogukba a belföldi ügyekre vonatkozóan is építsenek be a nyilvánvalóan megalapozatlan vagy visszaélészerű, határokon átnyúló vonatkozású polgári ügyek kezelésére irányuló uniós eszközökben foglaltakhoz hasonló biztosítékokat. A Bizottság többek között azt ajánlja a tagállamoknak, hogy töröljék el a rágalmozási ügyekben kiszabott börtönbüntetéseket, és az ilyen esetek kezelésére a büntetőjog helyett a közigazgatási vagy polgári jogot részesítsék előnyben, feltéve, hogy a vonatkozó rendelkezések kevésbé büntető hatásúak, és a közigazgatási szabályok kizárják a fogva tartás minden formáját.

Az ajánlás foglalkozik továbbá a jogi szakemberek és a lehetséges célpontok képzésére vonatkozó kérdésekkel a stratégiai perek hatékony kezeléséhez szükséges ismereteik és készségeik fejlesztése érdekében, a tudatosság növelésével, különösen abból a célból, hogy az újságírók és a jogvédők képesek legyenek felismerni, ha stratégiai perrel állnak szemben, a stratégiai perek célpontjainak támogatásával (például pénzügyi vagy jogi segítségnyújtás révén), valamint a szisztematikusabb nyomon követéssel és adatgyűjtéssel is.

- **Összhang az Unió egyéb szakpolitikáival**

Az európai demokráciáról szóló cselekvési terv

A Bizottság 2020. december 3-án kiadta az európai demokráciáról szóló cselekvési tervet⁶, amelyben a tömegtájékoztatás szabadságának és sokszínűségének megerősítésére irányuló intézkedéseket jelentett be, beleértve a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekre irányuló kezdeményezést és az újságírók biztonságáról szóló, alább említett ajánlást. A cselekvési terv átfogó kezdeményezést jelent, amelynek célja, hogy Unió-szerte megerősítse a polgárok szerepvállalását, és reziliensebb demokráciákat építsen.

Ajánlás az újságírók és más médiaszakemberek védelmének, biztonságának és szerepvállalásának az Európai Unióban történő biztosításáról

Amint azt az európai demokráciáról szóló cselekvési terv is hangsúlyozza, a közéleti részvételt akadályozó stratégiai pereket gyakran az újságírók személyes biztonságának fenyegetésével együtt alkalmazzák. 2021. szeptember 16-án a Bizottság ajánlást fogadott el az újságírók és más médiaszakemberek védelmének, biztonságának és szerepvállalásának az Európai Unióban történő biztosításáról⁷.

Az ajánlás annak biztosítására irányul, hogy valamennyi médiaszakember biztonságosabb körülmények között, félelem és megfélemlítés nélkül végezhesse munkáját, online és offline egyaránt. Az újságírók biztonságának javítása érdekében intézkedéseket fogalmaz meg a tagállamok számára. Az ajánlás független nemzeti támogató szolgáltatások – többek között segélyvonalak, jogi tanácsadás, pszichológiai támogatás és menedékhelyek – létrehozását is szorgalmazza a fenyegetésekkel szembesülő újságírók és médiaszakemberek számára. Szorgalmazza továbbá az újságírók fokozott védelmét a tüntetések során, a nagyobb online biztonságot és különös támogatást a női újságírók részére.

Az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) alkalmazásának megerősítésére irányuló stratégia

⁶ COM(2020) 790 final, 2020.12.3.

⁷ C(2021) 6650 final, 2021. szeptember 16.

Ez a javaslat kiegészíti és teljes mértékben összhangban áll az Alapjogi Charta EU-n belüli alkalmazásának megerősítésére irányuló, 2020. december 2-án elfogadott stratégiával⁸. A stratégia elismeri, hogy a civil társadalmi szervezetekre és jogvédőkre elengedhetetlenül szükség van az egészséges demokráciában és társadalomban, ahol az emberek élhetnek alapjogaikkal. Ezért intézkedéseket határoz meg többek között a civil társadalmi szervezetek és a jogvédők támogatására és védelmére. A stratégia különösen elismeri, hogy ezek a szereplők egyes tagállamokban nehézségekkel szembesülnek, többek között lejárató kampányoknak, fizikai és szóbeli támadásoknak, megfélemlítésnek és zaklatásnak vannak kitéve, beleértve a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek formájában.

A stratégia keretében a Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy mozdítsák elő a civil társadalmi szervezetek és jogvédők számára támogató és biztonságos környezetet az országukban, többek közt helyi szinten.

Ez a javaslat az alapvető jogok Unión belüli megerősítésének további elemét képezi, és támogatja a stratégia egyik célkitűzését.

Jogállamisági jelentések

A Bizottság 2020.⁹ és 2021.¹⁰ évi jogállamisági jelentései bizonyosságot szolgáltatnak a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek megjelenésére az Európai Unióban. A jelentések kiemelik, hogy egyes tagállamokban az újságírókat és a jogvédőket cikkeik és munkájuk kapcsán egyre több fizikai és online fenyegetés és támadás éri, amelyek különböző formákat öltenek, ideértve a közéleti részvételt akadályozó stratégiai pereket is.

A visszaélést bejelentő személyek védelméről szóló irányelv

Ez a javaslat nem érinti az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről szóló irányelv¹¹ értelmében biztosított védelmet, amellyel teljes mértékben összhangban van. A visszaélést bejelentő személyek hatékony védelme a megtorlással szemben elengedhetetlen a közérdek védelme érdekében, továbbá a média demokratikus társadalmakban betöltött felügyeleti szerepének megőrzéséhez, mivel a visszaélést bejelentő személyek gyakran fontos forrást jelentenek az oknyomozó újságírók számára. Az (EU) 2019/1937 irányelv szilárd védelmet biztosít az uniós jog megsértésére vonatkozó információkat bejelentő személyeknek a megtorlás bármely formájával szemben, a munkavégzéssel összefüggésben vagy azon kívül, ideértve a rágalmozással, a titoktartási kötelezettség megsértésével és a személyes adatok védelmével kapcsolatos eljárások révén történő megtorlást is. Az ezen javaslat és az (EU) 2019/1937 irányelv hatálya alá egyaránt tartozó helyzetek tekintetében mindkét jogi aktus által biztosított védelmet alkalmazni kell.

Az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós cselekvési terv (2020–2024)

⁸ COM(2020) 711 final, 2020.12.2.

⁹ COM(2020) 580 final – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának. 2020. évi jogállamisági jelentés. A jogállamiság helyzete az Európai Unióban. – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1602583951529&uri=CELEX%3A52020DC0580>

¹⁰ COM(2021) 700 final – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának. 2021. évi jogállamisági jelentés. A jogállamiság helyzete az Európai Unióban. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1634551652872&uri=CELEX%3A52021DC0700>

¹¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1937 irányelve (2019. október 23.) az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről (HL L 305., 2019.11.26., 17. o.).

A cselekvési terv¹² hozzájárul világszerte az újságírók és a médiában dolgozók biztonságához és védelméhez, többek között a véleménynyilvánítás szabadságát támogató környezet kialakítása, valamint a támadások és a zaklatás és megfélemlítés egyéb online és offline formáinak elítélése révén. Foglalkozik a kifejezetten a női újságírókat érintő fenyegetésekkel, biztosítja, hogy a zaklatott, megfélemlített vagy megfélemlített személyek segítséget kapjanak a jogvédők uniós védelmi mechanizmusain keresztül, és különféle médiakezdeményezéseket támogat. Felszólítja az állami hatóságokat, hogy előzzék meg és ítélik el az ilyen erőszakot, és hozzanak hatékony intézkedéseket a büntetlenség megszüntetése érdekében.

A cselekvési tervvel összhangban az újságírók és az emberijog-védők védelme az EU emberi jogokkal és demokráciával kapcsolatos külső fellépésének központi eleme. Ez a javaslat szinergiában van az EU által világszerte e tekintetben folytatott erőteljes erőfeszítésekkel, és további lendületet ad a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekkel szembesülő emberijog-védők és újságírók további célzott támogatásához.

Az EU emberi jogi iránymutatásai az online és offline véleménynyilvánítás szabadságáról

Az iránymutatások¹³ értelmében az EU fellép az önkényes támadások, a válogatás nélkül indított büntetőeljárásokkal és a polgári eljárásokkal való visszaélések, a rágalmozási kampányok, valamint az újságírókkal, médiaszereplőkkel, nem kormányzati szervezetekkel és a közösségi médiában aktív személyiségekkel szembeni túlzott korlátozások ellen, amelyek célja, hogy ezen egyesületeket és egyéneket megakadályozza abban, hogy szabadon éljenek a véleménynyilvánítás szabadságához való jogukkal.

Az Aarhusi Egyezmény

Az Unió és tagállamai részes felei az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló ENSZ EGB-egyezménynek (az Aarhusi Egyezmény)¹⁴, mindegyik az Egyezmény szerinti saját, valamint megosztott felelősségekkel és kötelezettségekkel. Az egyezmény 3. cikkének (8) bekezdése szerint valamennyi fél köteles biztosítani, hogy az egyezmény rendelkezéseivel összhangban jogait gyakorló személyeket nem büntetik, nem üldözik és semmilyen más módon nem zaklatják a részvételük miatt. A környezetvédőknek a javaslat hatálya alá vonása így hozzájárul az Unió által vállalt ezen nemzetközi kötelezettség végrehajtásához.

Közlemény a környezeti bűnözés elleni küzdelemről

A 2021. december 15-én elfogadott közleményében a Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy az újságírókat és jogvédőket érintő visszaélésszerű pereskedés elleni jogszabályjavaslatot a környezetvédőkre is kiterjeszti¹⁵.

¹² Közös közlemény az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – Az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós cselekvési terv 2020–2024, JOIN/2020/5 final.
<https://www.consilium.europa.eu/media/28348/142549.pdf>

¹³
¹⁴ A Tanács 2005/370/EK határozata (2005. február 17.) a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló egyezménynek az Európai Közösség nevében való megkötéséről (HL L 124., 2005.5.17., 1. o.).

¹⁵ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a környezeti bűnözés elleni küzdelem fokozásáról, COM(2021) 814 final, 2021.12.15.

2. JOGALAP, SZUBSZIDIARITÁS ÉS ARÁNYOSSÁG

• Jogalap

E javaslat jogalapja az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 81. cikkének (2) bekezdése, amely a határokon átnyúló vonatkozású polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés szokványos jogalapja. Konkrétabban, a jogalap az EUMSZ 81. cikke (2) bekezdésének f) pontja, amely felhatalmazza az Európai Parlamentet és a Tanácsot olyan intézkedések elfogadására, amelyek célja „a polgári eljárások zökkenőmentes lefolytatását gátló akadályok megszüntetése, szükség esetén a tagállamokban alkalmazandó polgári eljárásjogi szabályok összeegyeztethetőségének előmozdításával”. Mivel a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek akadályozzák a polgári eljárások megfelelő lefolytatását, az Unió hatáskörrel rendelkezik arra, hogy ennek alapján jogszabályt alkosson a határokon átnyúló vonatkozású polgári ügyekben. A stratégiai perek a polgári eljárásokkal való visszaélésnek minősülnek, mivel céljuk nem az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés, hanem az alperesek zaklatása és elhallgattatása. A hosszadalmas eljárások ugyanakkor további terheket rónak a nemzeti bírósági rendszerekre.

Az V. fejezetben a harmadik országbeli ítéletekre vonatkozóan foglalt szabályok is a 81. cikk (2) bekezdésének f) pontján alapulnak, mivel e javaslat fő céljához képest járulékos jellegűek. Az ezen javaslatban megfogalmazott szabályok hatékonyságát biztosítják a közéleti részvétel miatt indított, nyilvánvalóan megalapozatlan vagy visszaélésszerű bírósági eljárásokkal szemben az ilyen ügyek harmadik országok bíróságai elé vitelének megakadályozásával.

• Szubszidiaritás (nem kizárólagos hatáskör esetén)

A közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek számos tagállamban megjelentek, és kezdenek az egész EU-ra kiterjedő problémává válni. Ugyanakkor jelenleg egyik tagállam sem ír elő a stratégiai perek esetén alkalmazható egyedi biztosítékokat¹⁶. A belső jogtól függően egyes meglévő általános biztosítékok alkalmazhatók ugyan a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekkel szemben, ezek az általános biztosítékok azonban tagállamonként jelentősen különböznek, és a stratégiai perek kezelésében korlátozott hatékonyságot mutatnak. Emellett a tagállamok eljárásjogában meglévő eltérésekre tekintettel fennáll a kockázat, hogy egyre inkább gyakorlattá válik a legkedvezőbb igazságszolgáltatási fórum kiválasztása, és több bírósági eljárás is indul különböző uniós joghatóságokban. A bizonyítékok azt mutatják, hogy a tagállamok polgári eljárásjoga nem mindig rendelkezik megfelelő eszközökkel a több országot érintő eljárásokból eredő további bonyodalmak kezelésére¹⁷. A nemzeti jogszabályok közötti eltérések miatt az is felettébb valószínűtlen, hogy az egyénileg fellépő tagállamok képesek lennének sikeresen kezelni a jelenséget, vagy biztosítani az ilyen szabályok általános koherenciáját a tagállamok között az Unió-szerte egyformán magas szintű védelem biztosítása érdekében.

¹⁶ IE, LT és MT jogalkotási javaslatot terjesztett elő, vagy tervezi, hogy jogalkotási javaslatot terjeszt elő e probléma kezelésére.

¹⁷ European Commission, Directorate-General for Justice and Consumers, Gascón Inchausti, M., Hess, B., Cuniberti, G., et al., *An evaluation study of national procedural laws and practices in terms of their impact on the free circulation of judgments and on the equivalence and effectiveness of the procedural protection of consumers under EU consumer law: strand 1: mutual trust and free circulation of judgments* (A nemzeti eljárási jogszabályok és gyakorlatok értékelése az ítéletek szabad mozgására, valamint a fogyasztók uniós fogyasztóvédelmi jog szerinti eljárási védelmének egyenértékűségére és hatékonyságára gyakorolt hatásuk tekintetében: kölcsönös bizalom és az ítéletek szabad mozgása), Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2017, https://data.europa.eu/doi/10.2838/38491_31_o.

E kockázatok kezelése céljából, valamint annak elkerülése érdekében, hogy a nemzeti bíróságokat több hosszadalmas, visszaélésszerű bírósági eljárással terheljék, szükségesnek tűnik minimumszabályok megállapítása és a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekkel szemben alkalmazandó tagállami polgári eljárási szabályok összeegyeztethetőségének biztosítása. Az uniós szintű fellépés elősegíti a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek Unió-szerte történő megjelenésének és elterjedésének következetes megakadályozását, és biztosítja a jelenségre vonatkozó tagállami megközelítések konvergenciáját¹⁸.

Az uniós fellépés hozzáadott értéket teremtené azáltal is, hogy biztosítékokat nyújtana a harmadik országokban indított stratégiai perek hatékony kezelésére. A tagállamok együttes fellépésére azért is szükség van a harmadik országokban indított stratégiai perek ellen, mivel ennek hiányában a felperesek megpróbálhatják kihasználni a tagállami rendszerek közötti eltéréseket, ott kérve a harmadik országbeli stratégiai perekben hozott ítéletek elismerését és végrehajtását, ahol ezt a legkönnyebben el lehet érni.

A javaslat tiszteletben tartja a szubszidiaritás elvét azáltal, hogy csak célzott biztosítékokat javasol, és a jogalkotási intézkedést a feltétlenül szükséges mértékre korlátozza annak eléréséhez, amit a tagállamok egyedül nem tudnak elérni.

- **Arányosság**

Az uniós szintű intézkedésnek célzottnak kell lennie, és arra kell korlátozódnia, ami a több országot érintő helyzetekkel kapcsolatos tagállami megközelítések összhangjának megteremtéséhez szükséges. A javaslat úgy lett kialakítva, hogy megfeleljen az arányosság elvének, ezért csak jól célzott eljárási biztosítékokat tartalmaz. Ezek kizárólag azt nyújtják, ami a több országot érintő polgári eljárások jobb működéséhez szükséges az európai demokráciára és jogállamiságra nézve komoly fenyegetést jelentő stratégiai perek esetében.

Az arányosságot az is szemlélteti, hogy a stratégiai perek kezelésére irányuló számos elem nem jogalkotási intézkedésként, hanem ajánlás formájában kerül majd megfogalmazásra.

- **A jogi aktus típusának megválasztása**

A kiválasztott jogalkotási eszköz irányelv, amely kötelező erejű és következetes eljárási biztosítékokat nyújt a tagállamokban. Ezáltal kiküszöbölhetőek a tagállamok között a biztosítékok terén fennálló eltérések, amelyek mellett fennáll a legkedvezőbb tagállami igazságszolgáltatási fórum kiválasztásának veszélye. Ugyanakkor az irányelv lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a konkrét eljárási biztosítékokat hozzáigazítsák belső polgári és eljárásjogukhoz, amelyek tekintetében továbbra is jelentős tagállami eltérések mutatkoznak.

Az irányelvet nem jogalkotási aktus (ajánlás) fogja kiegészíteni. Ez biztosítja a jogalkotási és nem jogalkotási intézkedések hatékony kombinációját.

¹⁸ Több tagállam (IE, LT és MT) jelenleg vizsgálja a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekkel szembeni védelem szükségességét.

3. AZ UTÓLAGOS ÉRTÉKELÉSEK, AZ ÉRDEKELT FELEKKEL FOLYTATOTT KONZULTÁCIÓK ÉS A HATÁSVIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI

• Konzultációk az érdekelt felekkel

Az érdekelt felekkel folytatott konzultációk során az uniós és nem uniós polgárokat képviselő kulcsfontosságú érdekelt felek széles körétől, nemzeti hatóságoktól, jogi szakemberektől, például bíraktól, tudományos szakemberektől, kutatóintézetektől, nem kormányzati szervezetektől és más releváns érdekcsoportoktól érkeztek vélemények és észrevételek.

A konzultációk keretében 2021 márciusában feltáró technikai fókuszcsoporthoz megbeszélésre került sor kiválasztott résztvevőkkel, köztük négy olyan személlyel, akik maguk is stratégiai perek célpontjai voltak, és hajlandók voltak megosztani személyes tapasztalataikat, hasznos információkat nyújtottak a stratégiai perekről, valamint segítették az előkészítő szakasz munkáját.

Nyilvános konzultáció¹⁹ keretében 2021. október 4. és 2022. január 10. között polgárok, újságírók, tagállamok, nem kormányzati szervezetek, a civil társadalom, bírák, jogi szakemberek és más érdekelt felek véleményét gyűjtötték össze a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekről és arról, hogy milyen intézkedéseket kellene hozni ezekkel szemben az EU-ban.

A polgári és kereskedelmi ügyekben illetékes Európai Igazságügyi Hálózaton keresztül 2021. november 12. és 2022. január 10. között nemzeti bírakkal folytatott célzott konzultáció²⁰ részletesebb visszajelzéseket nyújtott a stratégiai perek azonosítása, az esetleges eljárási hiányosságok, a már létező (bár nem kifejezetten a stratégiai perekre vonatkozó) nemzeti jogorvoslati lehetőségek, a bírák stratégiai perekkel kapcsolatos tudatossága és képzési igényei kapcsán.

A tagállamok szakértőivel 2021 októberében tartott technikai megbeszélés információt gyűjtött a tagállamok (ideértve a független tagállami szervek és hatóságok) azzal kapcsolatos véleményéről, hogy szükség van-e a stratégiai perekkel szemben uniós szintű fellépésre, és ha igen, milyen típusú fellépés szükséges, továbbá jelenleg nemzeti szinten a stratégiai perek célpontjai milyen jogorvoslati lehetőségekkel rendelkeznek – ha egyáltalán rendelkeznek, illetve általános vagy konkrét jellegű jogorvoslatról van-e szó –, és milyen támogatásban részesülnek.

A kiválasztott érdekelt felekkel 2021 novemberében tartott műhelytalálkozó vitafórumot nyújtott a stratégiai perek dimenziójáról, az információgyűjtésről, valamint a lehetséges megoldások megvitatásáról és teszteléséről.

A Bizottság előkészítő munkája során figyelembe vette az Európai Parlament által a tárgyban 2021 végén elfogadott saját kezdeményezésű jelentés elkészítése során összegyűjtött bizonyítékokat.

Az érdekelt felek visszajelzései – különösen a nyilvános konzultáció keretében és az érdekelt felek találkozóján – határozott támogatást mutattak a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekkel szembeni uniós szintű fellépés iránt, mind jogalkotási, mind nem jogalkotási tekintetben. Az uniós szintű szervezetek arról számoltak be, hogy az EU-ban növekszik a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek száma, ideértve a több országot

¹⁹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13192-EU-action-against-abusive-litigation-SLAPP-targeting-journalists-and-rights-defenders/public-consultation_hu

²⁰ https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/EJN_SLAPP

érintő eseteket is. A nyilvános konzultáció során véleményüket kifejtők szintén hangsúlyozták a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekkel kapcsolatos képzés és tudatosságnövelés fontosságát, az adatgyűjtés előnyeit és a stratégiai perek megfelelő nyomon követésének szükségességét.

A nyilvános konzultáció és az érdekelt felekkel tartott találkozók során kapott visszajelzések szintén fontos bizonyítékokkal szolgáltak a jelenségről az EU-ban, amelyeket a Bizottság a javaslatot kísérő szolgálati munkadokumentuma²¹ is figyelembe vett.

A legtöbb tagállam jelezte, hogy támogatja a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekkel szembeni uniós fellépést, hangsúlyozva, hogy biztosítani kell a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadsága, valamint a tömegtájékoztatás szabadsága védelmét, egyúttal meg kell őrizni az egyensúlyt a stratégiai perek elleni védelmi intézkedések és az igazságszolgáltatáshoz való jog között. Egyes tagállamok rámutattak arra, hogy az országukban nem bizonyított, hogy a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek, különösen a határokon átnyúló jellegű ügyek, aggodalomra adnának okot.

A nemzeti bírakkal folytatott célzott konzultáció feltárta, hogy a válaszadók tagállamaiban nem létezik jogi meghatározás a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek vagy az ezekre vonatkozó biztosítéki rendszerek tekintetében, bár a meglévő általános tagállami biztosítékok egy része elvben alkalmazható stratégiai perek esetében is.

Az Európai Parlament 2021. november 11-én saját kezdeményezésű jelentést²² fogadott el a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek témájában, amelyben felszólította a Bizottságot, hogy terjesszen elő átfogó, jogszabályt is tartalmazó intézkedéscsomagot a stratégiai perekkel szemben.

A Bizottság megrendelésére tanulmányok is készültek az Unióban tapasztalt jelenség jobb megértése és a tagállamokban fennálló helyzet első feltérképezése céljából. Ez az első feltérképezés információkkal szolgált a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekről és azok mozgatórugóiról²³. A második tanulmány egy mélyrehatóbb összehasonlító elemzés, amely részletesen értékeli a tagállamok jelenlegi helyzetét²⁴.

• Szakértői vélemények beszerzése és felhasználása

A közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekkel kapcsolatos kezdeményezés előkészítése érdekében a Bizottság 2021-ben szakértői csoportot²⁵ hozott létre. A csoport tudományos szakemberekből, jogi szakemberekből, valamint a média és a civil társadalom képviselőiből állt. A csoport feladata az volt, hogy jogi szakértői véleményt biztosítson a stratégiai perekkel kapcsolatban, uniós szintű platformként szolgáljon a bevált gyakorlatok és az ismeretek cseréjéhez, és lehetőség szerint nyújtson segítséget a stratégiai perek célpontjainak. 2021 őszén a szakértői csoporton belül külön jogalkotási alcsoport jött létre, amely a jogalkotási javaslat előkészítésében támogatja a Bizottságot.

²¹ SWD(2022)117, 2022.4.27.

²² Az Európai Parlament 2021. november 11-i állásfoglalása a demokráciának, valamint a tömegtájékoztatás szabadságának és sokszínűségének az Unióban való megerősítéséről: polgári és büntetőjogi eljárások indokolatlan alkalmazása újságírók, nem kormányzati szervezetek és a civil társadalom elhallgattatására (2021/2036(INI)).

²³ Elérhető a következő internetcímen: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/ad-hoc-literature-review-analysis-key-elements-slapp_en.pdf

²⁴ https://ec.europa.eu/info/files/strategic-lawsuits-against-public-participation-slapp-european-union-comparative-study_en

²⁵ [Szakértői csoport](#) a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek ellen.

- **Bizottsági szolgálati munkadokumentum**

Ezt a javaslatot bizottsági szolgálati munkadokumentum²⁶ kíséri, amely ismerteti a javaslat indokolását, elemzését és a javaslat alátámasztására rendelkezésre álló bizonyítékokat. A javaslatot nem kíséri hatásvizsgálat, mivel célzott eljárási biztosítékok nyújtására vonatkozik, és nem jár jelentős számszerűsíthető költségekkel. Ellenben megfelelőbb eszközöket biztosít a nemzeti bíróságok számára ahhoz, hogy megállítsák a bírósági eljárásokkal való visszaélésre irányuló kísérleteket, és elkerüljék a kapcsolódó költségeket, amelyek az igazságszolgáltatási rendszert az ilyen visszaélések miatt terhelik. Továbbá mivel a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek veszélyeztetik a véleménynyilvánítás szabadságához és a tájékozódás szabadságához fűződő alapvető jogokat, rendkívül fontos, hogy határozott és gyors intézkedéseket hozzunk annak érdekében, hogy ez a viszonylag újkeletű, ám egyre növekvő mértékben jelentkező káros jelenség ne terjedjen tovább az EU-ban.

- **Alapjogok**

A javaslat előmozdítja az alapvető jogok védelmét az Európai Unióban. A javasolt eljárási biztosítékok előnyeit élvező újságírók, jogvédők és más célcsoportok fontos szerepet játszanak az európai demokráciákban, különösen a nyilvános vita, az alapvető jogok, a demokratikus értékek, a társadalmi befogadás, a környezetvédelem és a jogállamiság fenntartásában. Ugyanakkor az eljárásjog kulcsszerepet játszik az alapvető jogok hatékony érvényesülésének biztosításában a Chartával összhangban.

A Charta 11. cikkében rögzített véleménynyilvánítás és tájékozódás szabadsága magában foglalja a véleményalkotás szabadságát, valamint az információk és eszmék megismerésének és közlésének országhatárokon való tekintet nélküli szabadságát anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhatna. Bár nem abszolút jogról van szó, csak a törvény által, és e jogok lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható, és csak akkor és annyiban, ha és amennyiben az elengedhetetlen és ténylegesen az Unió által elismert általános érdekű célkitűzéseket vagy mások jogainak és szabadságainak védelmét szolgálja (a Charta 52. cikkének (1) bekezdése).

A javaslat ugyanakkor biztosítja az egyensúlyt az igazságszolgáltatáshoz való, a Charta 47. cikkében rögzített hozzáférés és a Charta 7. és 8. cikke szerinti személyiségi/magánéleti jogok, valamint a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságának védelme között. Az eljárási biztosítékok gondosan célzottak, és az egyes esetekben elegendő mérlegelési jogkört biztosítanak a bíróság számára ahhoz, hogy a nyilvánvalóan megalapozatlan kérelmek gyors elutasítása és az igazságszolgáltatáshoz való tényleges hozzáférés közötti kényes egyensúlyt fenntartsák.

4. KÖLTSÉGVETÉSI VONZATOK

Ez a javaslat nem érinti az Európai Unió költségvetését.

²⁶ SWD(2022)117, 2022.4.27.

5. EGYÉB ELEMEK

- **Végrehajtási tervek, valamint a nyomon követés, az értékelés és a jelentéstétel szabályai**

Az irányelv tagállami végrehajtását a Bizottság az átültetéshez nyújtott támogatással segíti elő a tagállamokban a zökkenőmentes végrehajtás biztosítása érdekében, legalább egy átültetési munkaértekezlettel, valamint kétoldalú találkozók szervezésével, többek között a tagállamok kérésére. A tagállamok továbbá felkérést kapnak arra, hogy adjanak tájékoztatást nemzeti átültető intézkedéseikről.

Az irányelv működését a hatálybalépés után öt évvel felül kell vizsgálni.

- **Magyarázó dokumentumok (irányelvek esetén)**

Ez a javaslat nem igényel külön magyarázó dokumentumokat.

A javaslat egyes rendelkezéseinek részletes magyarázata

Az irányelv négy különálló fő részből áll: az eljárási biztosítékokra (II. fejezet), a nyilvánvalóan megalapozatlan bírósági eljárások korai szakaszban történő megszüntetésére (III. fejezet), a visszaélésszerű bírósági eljárások elleni jogorvoslatokra (IV. fejezet) és a harmadik országbeli ítéletekkel szembeni védelemre (V. fejezet) vonatkozó közös szabályok. Az I. és VI. fejezetben foglalt rendelkezések horizontális jellegűek.

I. fejezet – Általános rendelkezések: ez a fejezet a jogi aktus tárgyára és hatályára vonatkozó rendelkezéseket, néhány fogalom meghatározást, valamint egy arra vonatkozó rendelkezést tartalmaz, hogy az irányelv alkalmazásában egy ügy mikor tekintendő határokon átnyúló vonatkozásúnak.

Az **1. cikk** megjelöli a témát és egyértelművé teszi, hogy az irányelv által biztosított egyedi biztosítékok célja, hogy a természetes és jogi személyekkel, különösen újságírókkal és jogvédőkkel szemben közéleti részvételük miatt határokon átnyúló vonatkozású polgári ügyekben indított, nyilvánvalóan megalapozatlan vagy visszaélésszerű bírósági eljárásokat kezeljenek.

A **2. cikk** meghatározza az irányelv tárgyi hatályát, amely a határokon átnyúló vonatkozású polgári vagy kereskedelmi jellegű ügyek körében alkalmazandó, tekintet nélkül a bíróság jellegére. Ez magában foglalja a büntetőeljárásban benyújtott polgári jogi követeléseket, de az ideiglenes és biztosítási intézkedéseket, a viszontkereseteket vagy a más jogi eszközök alapján rendelkezésre álló egyéb jogorvoslatokat is. A többi polgári és kereskedelmi jogi uniós eszközhöz hasonlóan az adó-, vám- és közigazgatási ügyek, illetve az államnak a közhatalom gyakorlása során hozott intézkedéseiért és mulasztásaiért viselt felelőssége nem tartozik a rendelet hatálya alá. Az *acta iure imperii* fogalmába beletartoznak az állam nevében eljáró tisztviselőkkel szembeni követelések, valamint a hatósági intézkedésekkel kapcsolatos felelősség, beleértve a hatóságilag kinevezett tisztségviselők felelősségét is. A hatóságok ezért nem tekinthetők a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek célpontjainak.

A **3. cikk** meghatározza a közéleti részvétel, a közérdek és a közéleti részvételt akadályozó, visszaélésszerű bírósági eljárás fogalmát.

A **közéleti részvétel** tágabb értelemben véve minden olyan nyilatkozat vagy tevékenység, amelynek kifejezése vagy végrehajtása:

1. a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságához való jog gyakorlása, így például újságírói, politikai, tudományos, akadémiai, művészeti, kommentár jellegű

vagy szatirikus közlemények, kiadványok vagy művek létrehozása, kiállítása, reklámozása vagy egyéb népszerűsítése, valamint ezekhez közvetlenül kapcsolódó előkészítő, támogató vagy segítő tevékenység;

2. az egyesülés és a békés gyülekezés szabadságához való jog gyakorlása, mint például lobbitevékenység, tüntetések és tiltakozások szervezése vagy az azokban való részvétel, vagy a megfelelő ügyintézéshez való jog és a hatékony jogorvoslathoz való jog gyakorlásából eredő tevékenység, például panaszok, petíciók vagy közigazgatási és bírósági kérelmek benyújtása, nyilvános meghallgatásokon való részvétel, valamint ezekhez közvetlenül kapcsolódó előkészítő, támogató vagy segítő tevékenység.

Ide tartoznak továbbá a közvélemény tájékoztatására vagy befolyásolására, illetve a nyilvánosság további fellépésére irányuló egyéb tevékenységek, beleértve bármely magán- vagy közjogi szervezet közérdekű kérdéssel kapcsolatos tevékenységeit, mint például kutatás, felmérés, kampány vagy bármely más kollektív fellépés szervezése vagy az abban való részvétel, valamint az ezekhez közvetlenül kapcsolódó előkészítő, támogató vagy segítő tevékenységek. Előkészítő intézkedést jelentenek például az oknyomozó újságíró vagy a tudományos szakember által egy nyilatkozat elkészítése céljából készített interjúk, illetve a környezetvédő által összegyűjtött információk. A fogalmat a támogató és segítségnyújtó intézkedésekre is ki kell terjeszteni, mivel a felperesek a szükséges támogató vagy segítő szolgáltatásokat – például internetkapcsolatot vagy nyomdai szolgáltatásokat – nyújtó szereplőkkel szemben is bírósági eljárást indíthatnak abból a célból, hogy a stratégiai per tényleges célpontjának véleménynyilvánítási szabadságát közvetett módon korlátozzák. Az ilyen előkészítő, támogató és segítő intézkedéseknek közvetlenül és eredendően kapcsolódniuk kell a szóban forgó nyilatkozathoz vagy tevékenységhez.

Ugyanakkor a közéleti részvétel jellemzően nem terjed ki a kereskedelmi reklámtévékenységre és a marketingtevékenységre (kereskedelmi reklám).

A **közérdek** szintén tágabb értelemben véve minden olyan kérdést jelent, amely a nyilvánosságot olyan mértékben érinti, hogy jogosan érdeklődhet iránta, például olyan területeken, mint a közegészségügy, a biztonság, a környezet, az éghajlat, a szociális jólét vagy az alapvető jogok gyakorlása.

A **közéleti részvételt akadályozó, visszaélésszerű bírósági eljárás** fogalma a közéleti részvétellel kapcsolatban indított olyan bírósági eljárásokra utal, amelyek részben vagy egészben megalapozatlanok, és amelyek fő célja a közéleti részvétel megakadályozása, korlátozása vagy szankcionálása.

A visszaélésre utaló leggyakoribb jelek, nem teljes körű felsorolásban: a követelés egészének vagy egy részének aránytalan, túlzott vagy észszerőtlen jellege, a felperes vagy vele kapcsolatban álló felek által hasonló ügyekben kezdeményezett több eljárás ténye, illetve megfélemlítés, zaklatás vagy fenyegetés a felperes vagy annak képviselői részéről.

A visszaélésszerű bírósági eljárások gyakran rosszhiszeműen alkalmazott pereskedési taktikákat foglalnak magukban, például az eljárás késleltetését, az alperes számára aránytalan költségek okozását az eljárás során vagy a legkedvezőbb igazságszolgáltatási fórum kiválasztását. Ezeket a taktikákat, amelyeket a felperes nem az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés céljából alkalmaz, gyakran – bár nem mindig – kombinálják a megfélemlítés, zaklatás vagy fenyegetés különböző formáival az eljárás előtt vagy alatt, a közéleti részvétel akadályozása érdekében.

A **4. cikk** meghatározza, hogy mikor tekinthető úgy, hogy egy ügynek határokon átnyúló vonatkozásai vannak.

Ezen irányelv alkalmazásában az ügyek határokon átnyúló vonatkozásának tekintendők, kivéve, ha mindkét fél lakóhelye vagy székhelye az eljáró bíróság szerinti tagállamban található, ami arra utal, hogy az ügy tisztán belföldinek tekinthető.

Ugyanakkor két másik típusú esetben az ügyet határokon átnyúló vonatkozásúnak kell tekinteni még akkor is, ha az eljárásban részes mindkét fél lakóhelye vagy székhelye az eljáró bíróság szerinti tagállamban található.

1. Az első ilyen eset az, amikor a szóban forgó közérdekkel kapcsolatos konkrét közéleti részvételi cselekmény egynél több uniós tagállamot érint. Idetartozik az uniós intézmények által szervezett eseményeken való nyilvános részvétel, például a nyilvános meghallgatásokon való megjelenés, vagy az egynél több tagállam számára különös jelentőséggel bíró ügyekkel – például a határokon átnyúló szennyezéssel vagy a potenciálisan határokon átnyúló érintettséggel járó állítólagos pénzmosással – kapcsolatos nyilatkozatok vagy tevékenységek.
2. A második eset, amikor egy ügyet határokon átnyúló vonatkozásúnak kell tekinteni, az, amikor a felperes vagy vele kapcsolatban álló szervezet ugyanazon vagy kapcsolt alperessel szemben más tagállamban párhuzamosan vagy korábban bírósági eljárást indított.
3. E kétféle eset figyelembe veszi a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek sajátos körülményeit.

II. fejezet – Az eljárási biztosítékokra vonatkozó közös szabályok: Ez a fejezet az eljárási biztosítékok alkalmazására irányuló kérelemre, annak tartalmára és egyéb eljárási jellemzőire vonatkozó horizontális rendelkezéseket tartalmaz.

Az **5. cikk** értelmében különböző típusú eljárási biztosítékokra vonatkozóan lehet kérelmet benyújtani:

- a) biztosíték, a 8. cikknek megfelelően;
- b) a nyilvánvalóan megalapozatlan bírósági eljárás korai szakaszban történő megszüntetése a III. fejezettel összhangban; vagy
- c) a visszaélésszerű bírósági eljárásokkal szembeni jogorvoslat a IV. fejezettel összhangban.

Habár a közéleti részvételi cselekményt alkotó nyilatkozat vagy tevékenység jellegének leírása elfogadhatósági követelménynek tekintendő, a bizonyítékok leírása is megfelelőnek tekinthető, ha az első számú felperes még nem nyújtott be bizonyítékot vagy az másként nem áll a bíróság rendelkezésére. A tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy az intézkedéseket az ügyben eljáró bíróság az eljárás bármely szakaszában hivatalból meghozhatja.

A **6. cikk** a kereset vagy beadvány későbbi módosításaival foglalkozik azon felperesek részéről, akik szándékosan visszavonják vagy módosítják a keresetet vagy beadványt annak érdekében, hogy elkerüljék a költségeknek a pernyertes fél számára történő megítélését. Ez a jogi stratégia megfoszthatja a bíróságot attól a lehetőségtől, hogy elismerje a bírósági eljárás visszaélésszerű jellegét, így az alperes számára nem lehetséges az eljárási költségek megtérítése. A rendelkezés biztosítja, hogy a felperes kereseti kérelmeinek vagy beadványainak későbbi módosítása – beleértve az eljárás megszüntetését is – ne befolyásolja az ügyben eljáró bíróság azon lehetőségét, hogy az eljárást visszaélésszerűnek tekintse, és megítélje a költségek viselését, kártérítést vagy szankciókat.

A **7. cikk** értelmében az ügyben eljáró bíróság elfogadhatja, hogy a közéletben részt vevő személyek jogait védő vagy előmozdító nem kormányzati szervezetek részt vegyenek az eljárásban az alperes támogatása vagy tájékoztatás céljából. A tagállamoknak az ügyben eljáró bíróságra vonatkozó eljárási szabályokkal összhangban szabályozniuk kell a beavatkozás eljárási követelményeit, lehetőség szerint határidőkkel együtt.

A **8. cikk** bevezeti a bíróság arra vonatkozó hatáskörét, hogy a felperestől biztosítékot követeljen az eljárási költségek, illetve az eljárási költségek és kártérítés fedezetére, amennyiben a bíróság úgy ítéli meg, hogy a kereset ugyan nem nyilvánvalóan megalapozatlan, azonban vannak olyan tényezők, amelyek az eljárással való visszaélésre utalnak, és az alapeljárás sikerének esélye csekély.

III. fejezet – A nyilvánvalóan megalapozatlan bírósági eljárás korai szakaszban történő megszüntetése: Ez a fejezet azokkal a követelményekkel és eljárási biztosítékokkal foglalkozik, amelyek lehetővé teszik a nyilvánvalóan megalapozatlan bírósági eljárások korai szakaszban történő megszüntetését.

A **9. cikk** kimondja, hogy a korai szakaszban történő megszüntetésre akkor kerülhet sor, ha az alperessel szemben benyújtott kereset részben vagy egészben nyilvánvalóan megalapozatlan. Ha az elsődleges kereseti kérelmet a rendes eljárásban később elutasítják, az alperes továbbra is élhet a visszaélésszerű bírósági eljárással szembeni egyéb jogorvoslati lehetőségekkel, amennyiben a bíróság elismeri a visszaélés tényállását.

A **10. cikk** előírja, hogy ha az alperes korai szakaszban történő megszüntetés iránti kérelmet nyújt be, az alapeljárást a kérelemről szóló jogerős határozat meghozataláig fel kell függeszteni. A felperes által megindított eljárás felfüggesztése biztosítja a perben való fellépés szünetelését, és ezáltal csökkenti az alperes eljárási költségeit. Annak érdekében, hogy az igazságszolgáltatáshoz való eredményes hozzáférés ne sérüljön, a felfüggesztés ideiglenes jellegű, és csak addig tartható fenn, amíg a kérelemről jogerős határozat nem születik, amely már nem képezi bírósági felülvizsgálat tárgyát.

A **11. cikk** előírja, hogy a korai szakaszban történő megszüntetés iránti kérelmet gyorsított eljárásban kell elbírálni, figyelembe véve az ügy körülményeit, valamint a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogot. A gyorsított eljárás késedelem nélküli lebonyolításának biztosítása érdekében a tagállamok határidőt szabhatnak a tárgyalások megtartására vagy a bírósági határozathozatalra. A tagállamok az ideiglenes intézkedésekkel kapcsolatos eljárásokhoz hasonló rendszereket is elfogadhatnak.

A **12. cikk** a bizonyítási teherre vonatkozó különös szabályt vezet be: ha az alperes korai szakaszban történő megszüntetés iránti kérelmet nyújt be és bizonyítja, hogy a nyilatkozat vagy tevékenység közéleti részvételnek minősül, a felperesnek kell bizonyítania, hogy a kereset nem nyilvánvalóan megalapozatlan. Ez nem jelenti az igazságszolgáltatáshoz való jog korlátozását, figyelembe véve, hogy a felperesre hárul a bizonyítási teher e követeléssel kapcsolatban, és a korai szakaszban történő megszüntetés elkerülése érdekében csak azt a jóval alacsonyabb küszöböt kell teljesítenie, amely bizonyítja, hogy a kereset nem nyilvánvalóan megalapozatlan.

A **13. cikk** úgy rendelkezik, hogy a korai szakaszban történő megszüntetést engedélyező vagy elutasító határozattal szemben fellebbezésnek van helye.

IV. fejezet – A visszaélésszerű bírósági eljárások ellen igénybe vehető jogorvoslati lehetőségek: Ez a fejezet a költségek megítélésére, a kártérítésre és a szankciókra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza.

A **14. cikk** úgy rendelkezik, hogy az a felperes, aki közéleti részvételt akadályozó, visszaélésszerű bírósági eljárást indított, kötelezhető az eljárás valamennyi költségének viselésére, beleértve az alperesnél felmerült jogi képviselő összes költségét is, feltéve, hogy e költségek nem túlzottak.

A **15. cikk** biztosítja, hogy bármely természetes vagy jogi személy, aki vagy amely a közéleti részvételt akadályozó, visszaélésszerű bírósági eljárás következtében kárt szenvedett, követelheti és megkaphatja e kár teljes megtérítését. Ez a vagyoni és a nem vagyoni károkra egyaránt vonatkozik. Az anyagi kár magában foglalja például az ügyvédi költségeket, amennyiben azok nem téríthetők meg költségként, a bírósági eljárással ok-okozati kapcsolatban álló utazási költségeket és orvosi költségeket (például pszichológiai segítségnyújtásért). A tárgyalást megelőzően felmerülő költségeket anyagi kárnak kell tekinteni, ha ezeket a nemzeti jogszabályok nem sorolják a költségek közé. A nem vagyoni kár a testi és/vagy lelki sérelem különböző formáira vonatkozik. Idetartozik például a bírósági eljáráshoz kapcsolódó lelki sérelem vagy érzelmi szenvedés, az élet vagy a kapcsolatok romlása, a jó hírnév megsértése és általában bármilyen jellegű nem vagyoni kár.

A **16. cikk** lehetővé teszi hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciók kiszabását a közéleti részvételt akadályozó, visszaélésszerű bírósági eljárást indító féllel szemben. E rendelkezés fő célja, hogy a potenciális felpereseket visszatartsa visszaélésszerű bírósági eljárás kezdeményezésétől a közéleti részvétel akadályozása céljából. A szankcióként kivetett bírságot a tagállamok részére kell megfizetni.

V. fejezet – Harmadik országbeli ítéletekkel szembeni védelem: Ez a fejezet jogorvoslati lehetőségeket tartalmaz az alperesek harmadik ország bírósága előtt indított, visszaélésszerű bírósági eljárásokkal szembeni védelme érdekében.

A **17. cikk** a tagállamokat kötelezi annak biztosítására, hogy a valamely tagállamban lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező természetes vagy jogi személy közéleti részvétele miatt indított bírósági eljárásban hozott harmadik országbeli ítéletek elismerését és végrehajtását mint a közrenddel (*ordre public*) nyilvánvalóan ellentétet megtagadják, amennyiben az említett eljárás nyilvánvalóan megalapozatlannak vagy visszaélésszerűnek minősült volna, ha annak a tagállamnak a bírósága előtt indították volna, amelytől az ítélet elismerését vagy végrehajtását kérik, és e bíróság a saját jogát alkalmazta volna.

A **18. cikk** a harmadik ország ítéletével szembeni további jogorvoslatként előírja, hogy amennyiben egy harmadik ország bírósága előtt a közéleti részvételt akadályozó, visszaélésszerű bírósági eljárást indítottak egy tagállamban lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező természetes vagy jogi személy ellen, az a harmadik országban indított eljárás felperesének lakóhelyétől vagy székhelyétől függetlenül kérheti a harmadik ország bírósága előtti eljárással kapcsolatban felmerült károk és költségek megtérítését. Ez a rendelkezés új, különös joghatósági alapot hoz létre annak érdekében, hogy a visszaélésszerű bírósági eljárások Európai Unióban lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező célpontjai hatékony uniós jogorvoslattal rendelkezzenek egy harmadik ország bírósága előtt indított, visszaélésszerű bírósági eljárással szemben.

VI. fejezet – Záró rendelkezések: Ez a fejezet szabályokat tartalmaz az irányelv és a 2007. évi Luganói Egyezmény közötti kapcsolatra, az irányelv alkalmazásának felülvizsgálatára, a nemzeti jogba való átültetésre, a hatálybalépésre és a tagállamokra mint címzettek vonatkozóan.

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE

a közéletben részt vevő személyeknek a nyilvánvalóan megalapozatlan vagy visszaélésszerű bírósági eljárásokkal (közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekkel) szembeni védelméről

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 81. cikke (2) bekezdésének f) pontjára,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

a jogalkotási aktus tervezete nemzeti parlamenteknek való megküldését követően,

rendes jogalkotási eljárás keretében,

mivel:

- (1) Az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikke értelmében „az Unió az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok – ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait – tiszteletben tartásának értékein alapul”.
- (2) Az Európai Unióról szóló szerződés 10. cikkének (3) bekezdése kimondja, hogy minden polgárnak joga van részt venni az Unió demokratikus életében. Az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) többek között rendelkezik a magán- és a családi élet tiszteletben tartásához (7. cikk), a személyes adatok védelméhez (8. cikk), a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságához való jogról, amely magában foglalja a tömegtájékoztatás szabadságának és sokszínűségének tiszteletben tartását (11. cikk), valamint a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogról (47. cikk).
- (3) A Charta 11. cikkében rögzített véleménynyilvánítás és tájékozódás szabadsága magában foglalja a véleményalkotás szabadságát, valamint az információk és eszmék megismerésének és közlésének országhatárokon való tekintet nélküli szabadságát anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhatna. A Charta 11. cikkének tartalmát és terjedelmét azonosnak kell tekinteni az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: EJE) megfelelő, a véleménynyilvánítás szabadságához való jogról szóló 10. cikkének az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJB) által értelmezett tartalmával és terjedelmével.
- (4) Ezen irányelv célja, hogy védelmet nyújtson a közérdekű ügyekben közéletben részt vevő természetes és jogi személyeknek, különösen az újságíróknak és az emberijogvédőknek a közéleti részvételtől való elrettentés céljából ellenük indított bírósági eljárásokkal szemben (közismert néven: *közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek*).
- (5) Az újságírók fontos szerepet játszanak a nyilvános vita elősegítésében, valamint az információk, vélemények és elképzelések terjesztésében és befogadásában. Alapvető

fontosságú, hogy a nyílt, szabad és tisztességes vitához való hozzájárulás és a dezinformáció, az információmanipuláció és beavatkozás elleni küzdelem érdekében szükséges teret biztosítsunk számukra. Az újságírók számára lehetővé kell tenni, hogy hatékonyan végezhesék tevékenységüket annak érdekében, hogy az európai demokráciák polgárai többféle nézetet megismerhessenek.

- (6) Különösen az oknyomozó újságírók kulcsszerepet játszanak a szervezett bűnözés, a korrupció és a szélsőségeség elleni küzdelemben. Munkájuk különösen nagy kockázattal jár, és egyre több támadásnak és zaklatásnak vannak kitéve. Szükség van egy szilárd biztosítéki rendszerre, amely lehetővé teszi számukra, hogy betölthessék kulcsfontosságú őrszem szerepüket a jogos közérdeket képviselő ügyekben.
- (7) A jogvédők szintén fontos szerepet játszanak az európai demokráciákban, különösen az alapvető jogok, a demokratikus értékek, a társadalmi befogadás, a környezetvédelem és a jogállamiság érvényesítésében. Lehetővé kell tenni számukra, hogy aktívan részt vehessenek a közéletben, és a politikai kérdésekben és a döntéshozatali folyamatokban megfélemlítés nélkül hangot adhassanak véleményüknek. Az emberijog-védő kifejezés olyan egyénekre vagy szervezetekre utal, akik vagy amelyek az alapvető jogok és számos más jog – például a környezetvédelmi és éghajlati jogok, a nők jogai, az LMBTIQ-személyek jogai, a faji vagy etnikai kisebbséghez tartozó személyek jogai, a munkavállalói jogok vagy a vallásszabadság – védelmével foglalkoznak. A nyilvános viták egyéb résztvevői, például a tudományos szakemberek és a kutatók szintén megfelelő védelmet érdemelnek.
- (8) Az egészséges és virágzó demokrácia megköveteli, hogy az emberek aktívan részt vehessenek a nyilvános vitákban anélkül, hogy a hazai vagy külföldi hatóságok vagy más befolyásos szereplők indokolatlanul beavatkoznának. Ahhoz, hogy a részvétel érdemi legyen, az embereknek képesnek kell lenniük megbízható információkhoz jutni, ami által önálló véleményt tudnak alkotni és saját ítéletet formálni egy olyan nyilvános térben, ahol a különböző vélemények szabadon kifejezhetők.
- (9) E környezet előmozdítása érdekében lényeges, hogy az újságírók és a jogvédők védelemben részesüljenek a közéleti részvételt akadályozó, megalapozatlan és visszaélészerű bírósági eljárásoktól. Az ilyen eljárásokat nem az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosítása, hanem a nyilvános vita elhallgattatása céljából indítják, jellemzően zaklatás és megfélemlítés alkalmazásával.
- (10) A közéleti részvételt akadályozó stratégiai pereket jellemzően erős jogalanyok, például egyének, lobbicsoportok, nagyvállalatok és állami szervek indítják. Gyakran jellemzi őket a felek közötti erőviszonyok kiegyensúlyozatlansága, mivel a felperes az alperesnél erősebb pénzügyi vagy politikai helyzetben van. Bár az erőviszonyok kiegyensúlyozatlansága nem nélkülözhetetlen eleme az ilyen eseteknek, amennyiben ez fennáll, az jelentősen fokozza a közéleti részvételt akadályozó bírósági eljárások káros következményeit és visszatartó hatását.
- (11) A közéleti részvételt akadályozó bírósági eljárások árthatnak az újságírók és a jogvédők hitelességének és hírnevének, és kimeríthetik pénzügyi és egyéb erőforrásaikat. Az ilyen eljárások miatt késlekedhet vagy teljesen ellehetetlenülhet a közérdekkel kapcsolatos információk közzététele. A hosszadalmas eljárások és a pénzügyi nyomás elrettentő hatást gyakorolhat az újságírókra és a jogvédőkre. Az ilyen gyakorlatok ezért visszatartó erővel hathatnak munkájukra, mivel a lehetséges jövőbeli bírósági eljárások árnyékában öncenzúrához vezethetnek, elszegényítve a nyilvános vitát az egész társadalom kárára.

- (12) A közéleti részvételt akadályozó bírósági eljárásokban érintett személyek egyszerre több, esetenként különböző joghatóságokban elindított üggyel is szembesülhetnek. Az egyik tagállam joghatósága alatt egy másik tagállamban lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező személlyel szemben indított eljárások általában bonyolultabbak és költségesebbek az alperes számára. A közéleti részvételt akadályozó bírósági eljárások felperesei eljárási eszközökkel is növelhetik a peres eljárás hosszát és költségeit azáltal, hogy nem a kereset elbírálására legalkalmasabb bíróság előtt, hanem az ügyük szempontjából kedvezőnek vélt joghatóságban indítanak pert. Az ilyen gyakorlatok szükségtelen és káros terheket rónak a nemzeti bírósági rendszerekre is.
- (13) Az ezen irányelvben előírt biztosítékokat minden közéletben részt vevő természetes vagy jogi személyre alkalmazni kell. Védeniük kell azokat a természetes vagy jogi személyeket is, akik vagy amelyek szakmai vagy személyes alapon a közérdekű ügyben történő közéleti részvételhez közvetlenül kapcsolódó célokból más személyt támogatnak, segítenek, vagy árut vagy szolgáltatást nyújtanak részére. Ez jelenthet például internetszolgáltatókat, kiadókat vagy nyomdákat, amelyek a bírósági eljárással célzott személy számára történő szolgáltatások nyújtása miatt szembesülnek bírósági eljárásokkal vagy ilyen eljárások fenyegetésével.
- (14) Ezt az irányelvet bármilyen típusú, határokon átnyúló vonatkozású polgári vagy kereskedelmi jogi követelésre vagy keresetre alkalmazni kell, tekintet nélkül a bíróság jellegére. Ez magában foglalja a büntetőeljárásban benyújtott polgári jogi követeléseket is. Magában foglalja továbbá az ideiglenes és biztosítási intézkedéseket, ellenintézkedéseket vagy más jogi eszközök keretében rendelkezésre álló egyéb jogorvoslatokat.
- (15) Az irányelv nem vonatkozik az államnak a közhatalom gyakorlása során tett cselekedetekért vagy mulasztásokért (*acta iure imperii*) viselt felelősségéből fakadó követelésekre és az állam nevében eljáró tisztviselőkkel szembeni követelésekre, valamint a hatósági intézkedésekkel kapcsolatos felelősségre, beleértve a hatóságilag kinevezett tisztségviselők felelősségét is.
- (16) Közéleti részvétel alatt értendő a természetes vagy jogi személy által a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságához való jog közérdekben történő gyakorlása során kifejezett vagy végzett bármely nyilatkozat vagy tevékenység, mint például újságírói, politikai, tudományos, akadémiai, művészeti, kommentár jellegű vagy szatirikus közlemények, kiadványok vagy művek létrehozása, kiállítása, reklámozása vagy egyéb népszerűsítése, valamint az ehhez közvetlenül kapcsolódó előkészítő tevékenységek. Ide tartozhatnak az egyesülés és a békés gyülekezés szabadságához való jog gyakorlásával kapcsolatos tevékenységek, mint például lobbitevékenység, tüntetések és tiltakozások szervezése vagy az azokban való részvétel, vagy a megfelelő ügyintézéshez való jog és a hatékony jogorvoslathoz való jog gyakorlásából eredő tevékenységek, például panaszok, petíciók, közigazgatási és bírósági kérelmek benyújtása, nyilvános meghallgatásokon való részvétel. A közéleti részvételnek magában kell foglalnia az olyan előkészítő, támogató vagy segítő tevékenységeket is, amelyek közvetlenül és eredendően kapcsolódnak a szóban forgó nyilatkozathoz vagy tevékenységhez, és amelyeket a közéleti részvétel megakadályozása érdekében vesznek célba. Ide tartozhatnak továbbá a közvélemény tájékoztatására vagy befolyásolására, illetve a nyilvánosság, beleértve bármely magán- vagy közjogi szervezet közérdekű kérdéssel kapcsolatos további fellépésére irányuló egyéb tevékenységek, mint például kutatás, felmérés, kampány vagy bármely más kollektív fellépés szervezése vagy az abban való részvétel.

- (17) A közéleti részvétel általában nem terjedhet ki a kereskedelmi reklám- és marketingtevékenységekre, amelyek jellemzően nem a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságának gyakorlása során valósulnak meg.
- (18) A közérdek fogalmába az áruk, termékek vagy szolgáltatások minőségével, biztonságával vagy más releváns vonatkozásaival kapcsolatos szempontok is beletartoznak, amennyiben ezek a kérdések a közegészségügy, a biztonság, a környezet, az éghajlat, vagy az alapvető jogok gyakorlása szempontjából relevánsak. A fogyasztó és a gyártó vagy szolgáltató közötti, áruval, termékkel vagy szolgáltatással kapcsolatos, tisztán egyedi vitára csak akkor alkalmazható, ha az ügy tartalmaz közérdekű elemet, például olyan termékre vagy szolgáltatásra vonatkozóan, amely nem felel meg a környezetvédelmi vagy biztonsági előírásoknak.
- (19) Valamely közfigyelmet élvező vagy közérdeklődésre számot tartó személy vagy szervezet tevékenysége szintén olyan közérdekű ügy, amelyhez a nyilvánosságnak jogos érdeke fűződhet. Nem áll fenn azonban jogos érdek abban az esetben, ha az ilyen személyre vagy szervezetre vonatkozó nyilatkozat vagy tevékenység egyetlen célja valamely meghatározott közönség érdeklődésének kielégítése valamely személy magánéletének részleteivel kapcsolatban.
- (20) A visszaélésszerű bírósági eljárások jellemzően rosszhiszeműen alkalmazott pereskedési taktikákat foglalnak magukban, például az eljárás késleltetése, aránytalan költségek okozása az alperesnek az eljárásban vagy a legkedvezőbb igazságszolgáltatási fórumot választása. Ezeket a taktikákat a felperes nem az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés céljaira használja. Az ilyen taktikák gyakran – bár nem mindig – a megfélemlítés, a zaklatás vagy a fenyegetés különböző formáival párosulnak.
- (21) A közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek határokon átnyúló dimenziója tovább növeli az alperesek előtt álló kihívások összetettségét, mivel más joghatóságokban, olykor egyszerre több joghatóságban kell eljárniuk. Ez pedig további költségekkel és terhekkel jár, ami még hátrányosabb következményekhez vezet.
- (22) Egy ügy határokon átnyúló vonatkozásának tekintendő, kivéve, ha mindkét fél lakóhelye vagy székhelye ugyanabban a tagállamban található, mint az eljáró bíróság. Ugyanakkor még ha mindkét fél lakóhelye vagy székhelye is az eljáró bíróság szerinti tagállamban található, az ügyet két másik esetben is határokon átnyúló vonatkozásúnak kell tekinteni. Az első eset az, amikor a szóban forgó közérdekkel kapcsolatos konkrét közéleti részvételi cselekmény egynél több uniós tagállamot érint. Idetartozik az uniós intézmények által szervezett eseményeken való nyilvános részvétel, például a nyilvános meghallgatásokon való megjelenés, vagy az egynél több tagállam számára különös jelentőséggel bíró ügyekkel – például a határokon átnyúló szennyezéssel vagy a potenciálisan határokon átnyúló érintettséggel járó állítólagos pénzmosással – kapcsolatos nyilatkozatok vagy tevékenységek. A második eset, amikor egy ügyet határokon átnyúló vonatkozásúnak kell tekinteni, az, amikor a felperes vagy vele kapcsolatban álló szervezet ugyanazon vagy kapcsolt alperessel szemben más tagállamban párhuzamosan vagy korábban bírósági eljárást indított. E kétféle eset figyelembe veszi a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek sajátos körülményeit.
- (23) Az alperesek számára lehetővé kell tenni, hogy a következő eljárási biztosítékokat igényeljék: az eljárási költségek, vagy az eljárási költségek és a károk fedezésére szolgáló biztosíték iránti kérelem, a nyilvánvalóan megalapozatlan bírósági eljárás korai szakaszban történő megszüntetése iránti kérelem, a visszaélésszerű bírósági

eljárások elleni jogorvoslati lehetőségek iránti kérelem (költségek megállapítása, kártérítés és szankciók), vagy egyidejűleg ezek mindegyike.

- (24) Egyes, a közéleti részvételt akadályozó, visszaélésszerű bírósági eljárásokban a felperesek szándékosan visszavonják vagy módosítják a keresetet vagy beadványt annak elkerülése érdekében, hogy a költségeket a pernyertes félnek ítéljék meg. Ez a jogi stratégia megfoszthatja a bíróságot attól a hatáskörétől, hogy elismerje a bírósági eljárás visszaélésszerű jellegét, ezáltal nem teszi lehetővé az alperes számára az eljárási költségek megtérítését. Az ilyen visszavonások vagy módosítások ezért nem érinthetik az eljáró bíróságok azon lehetőségét, hogy a visszaélésszerű bírósági eljárásokkal szemben jogorvoslati intézkedéseket érvényesítsenek.
- (25) Ha az elsődleges kereseti kérelmet a rendes eljárásban később elutasítják, az alperes továbbra is élhet a visszaélésszerű bírósági eljárással szembeni egyéb jogorvoslati lehetőségekkel, például a költségek megtérítésével és a kártérítéssel.
- (26) Az alperes számára további biztosítékként lehetővé kell tenni, hogy az eljárási költségek és/vagy a kártérítés fedezetére biztosíték álljon rendelkezésére, amennyiben a bíróság úgy ítéli meg, hogy a követelés ugyan nem tekinthető nyilvánvalóan megalapozatlannak, azonban vannak olyan tényezők, amelyek az eljárással való visszaélésre utalnak, és az alapeljárásban a siker esélye csekély. A biztosíték nem von maga után érdemi ítéletet, hanem biztosítási intézkedésként szolgál az eljárással való visszaélést megállapító jogerős határozat joghatásainak biztosítása érdekében. A tagállamoknak kell eldönteniük, hogy a bíróságnak hivatalból vagy az alperes kérelmére kell-e biztosítékot elrendelnie.
- (27) A korai szakaszban történő megszüntetés iránti kérelem esetén az eljárás felfüggesztése biztosítja a perben való fellépés szünetelését, és ezáltal csökkenti az alperes eljárási költségeit.
- (28) A hatékony jogorvoslathoz való hozzáférésre gyakorolt hatás elkerülése érdekében a felfüggesztés ideiglenes jellegű, és a kérelemről szóló jogerős határozat meghozataláig kell érvényben maradnia. A jogerős határozat olyan határozat, amely már nem képezi bírósági felülvizsgálat tárgyát.
- (29) Korai szakaszban történő megszüntetés iránti kérelem esetén a gyorsított eljárás késedelem nélküli lebonyolításának biztosítása érdekében a tagállamok határidőt szabhatnak a tárgyalások megtartására vagy a bírósági határozathozatalra. A tagállamok az ideiglenes intézkedésekkel kapcsolatos eljárásokhoz hasonló rendszereket is elfogadhatnak. A tagállamoknak törekedniük kell annak biztosítására, hogy amikor az alperes más eljárási biztosítékokat kért, az erre vonatkozó döntést szintén gyorsan hozzák meg. A gyorsított eljárás érdekében a tagállamok figyelembe vehetik többek között azt, hogy a felperes hasonló ügyekben kezdeményezett-e több vagy összehangolt eljárást, valamint hogy megkísérelték-e megfélemlíteni, zaklatni vagy megfélemlíteni az alperest.
- (30) Ha az alperes korai szakaszban történő megszüntetés iránti kérelmet nyújtott be, az alapeljárás felperesének kell gyorsított eljárásban bizonyítania, hogy a kereset nem nyilvánvalóan megalapozatlan. Ez nem jelenti az igazságszolgáltatáshoz való jog korlátozását, figyelembe véve, hogy az alapeljárásban a felperesre hárul a bizonyítási teher e követeléssel kapcsolatban, és a korai szakaszban történő megszüntetés elkerülése érdekében csak azt a jóval alacsonyabb küszöböt kell teljesítenie, amely bizonyítja, hogy a kereset nem nyilvánvalóan megalapozatlan.

- (31) A költségeknek tartalmazniuk kell az eljárás valamennyi költségét, beleértve a jogi képviselőnek az alperesnél felmerült összes költségét, feltéve, hogy ezek a költségek nem túlzottak. A jogi képviselő jogszabályban előírt díjtáblázatokban meghatározott összegeket meghaladó költségei önmagukban nem tekinthetők túlzottnak. A teljes kártérítésnek ki kell terjednie a vagyoni és a nem vagyoni károkra, például a testi és pszichológiai sérülésekre.
- (32) Annak biztosítása, hogy a bíróságok szankciókat szabhassanak ki, elsősorban arra irányul, hogy visszatartsa a potenciális felpereseket attól, hogy visszaélészerű bírósági eljárásokat indítsanak a közéleti részvétel akadályozására. Az ilyen szankciónak arányosnak kell lenniük a visszaélés azonosított elemeivel. A bíróság összegének megállapításakor a bíróságoknak figyelembe kell venniük, hogy az eljárás káros vagy visszatartó hatást gyakorolhat a közéleti részvételre, ideértve a kereseti követelés jellegét, azt, hogy a felperes hasonló ügyekben több eljárást vagy összehangolt eljárásokat kezdeményezett-e, valamint hogy megkísérelték-e megfélemlíteni, zaklatni vagy megfélemlíteni az alperest.
- (33) A több országot érintő ügyek összefüggésében fontos felismerni az Európai Unióban lakóhellyel rendelkező újságírók, jogvédők és más közéletben részt vevő személyek ellen harmadik országokból indított stratégiai perek veszélyét. Ezekben a perekben az uniós újságírókkal, jogvédőkkel és másokkal szemben túlzott mértékű kártérítéseket ítéldhetnek meg. A célpontok szempontjából a harmadik országokban folytatott bírósági eljárások bonyolultabbak és költségesebbek. A demokrácia, valamint a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságának védelmében az Európai Unióban, valamint annak érdekében, hogy az ezen irányelv által nyújtott biztosítékokat más joghatóságok bírósági eljárásai ne áshassák alá, fontos védelmet nyújtani a harmadik országokban folytatott, nyilvánvalóan megalapozatlan és visszaélészerű bírósági eljárásokkal szemben is.
- (34) Ez az irányelv új, különös joghatósági alapot hoz létre annak érdekében, hogy a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek Európai Unióban lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező célpontjai hatékony uniós jogorvoslattal rendelkezzenek a harmadik ország bírósága előtt indított, visszaélészerű bírósági eljárásokkal szemben. Ez a különös joghatósági alap lehetővé teszi az Európai Unióban lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező célpontok számára, hogy a lakóhelyük vagy székhelyük szerinti bíróság előtt kérjék a harmadik ország bírósága előtti eljárással kapcsolatban felmerült károk és költségek megtérítését. Ez a jog attól függetlenül alkalmazható, hogy a harmadik országban indított eljárás felperese hol rendelkezik lakóhellyel vagy székhellyel.
- (35) Az irányelv nem érinti az egyéb uniós vagy nemzeti jogi eszközök által a közéletben részt vevő természetes és jogi személyek számára biztosított védelmet. Különösen nem befolyásolja az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről szóló (EU) 2019/1937 irányelv²⁷ nemzeti jogba átültetett formájában nyújtott védelmet. Az ezen irányelv és az (EU) 2019/1937 irányelv hatálya alá tartozó helyzetek tekintetében ezért mindkét jogi aktus által biztosított védelmet alkalmazni kell.
- (36) Ez az irányelv kiegészíti a Bizottság ajánlását a közéletben részt vevő újságírók és az emberijog-védők védelméről a nyilvánvalóan megalapozatlan vagy visszaélészerű bírósági eljárásokkal (a továbbiakban: közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek) szemben. Az ajánlás a tagállamoknak szól, akik számára átfogó intézkedési

²⁷ HL L 305., 2019.11.26., 17. o.

eszköztárat biztosít, ideértve a képzést, tájékoztatást, a visszaélésszerű bírósági eljárások célpontjainak támogatását, valamint a közéleti részvételt akadályozó bírósági eljárások bejelentését és nyomon követését.

- (37) Az Európai Unióról szóló szerződéshez és az Európai Unió működéséről szóló szerződéshez csatolt, Dánia helyzetéről szóló 22. jegyzőkönyv 1. és 2. cikke értelmében Dánia nem vesz részt ennek az irányelvnek az elfogadásában, az rá nézve nem kötelező és nem alkalmazandó.
- (38) [Az Európai Unióról szóló szerződéshez és az Európai Unió működéséről szóló szerződéshez csatolt, az Egyesült Királyságnak és Írországnak a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség tekintetében fennálló helyzetéről szóló 21. jegyzőkönyv 1., 2. cikkével és 4a. cikkének (1) bekezdése értelmében, és az említett jegyzőkönyv 4. cikkének sérelme nélkül, Írország nem vesz részt ennek az irányelvnek az elfogadásában, az rá nézve nem kötelező és nem alkalmazandó] VAGY
- (39) [Az Európai Unióról szóló szerződéshez és az Európai Unió működéséről szóló szerződéshez csatolt, az Egyesült Királyságnak és Írországnak a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség tekintetében fennálló helyzetéről szóló 21. jegyzőkönyv 3. cikkével és 4a. cikkének (1) bekezdése értelmében Írország {...-i levelében} kifejezte azon szándékát, hogy részt kíván venni ezen irányelv elfogadásában és alkalmazásában.],

ELFOGADTA EZT AZ IRÁNYELVET:

I. FEJEZET

Általános rendelkezések

1. cikk

Tárgy

Ez az irányelv a természetes és jogi személyekkel, különösen újságírókkal és emberijogvédőkkel szemben közéleti részvételük miatt határokon átnyúló vonatkozású polgári ügyekben indított, nyilvánvalóan megalapozatlan vagy visszaélésszerű bírósági eljárások elleni biztosítékokat ír elő.

2. cikk

Hatály

Ezen irányelvet a határokon átnyúló vonatkozású polgári vagy kereskedelmi ügyekre kell alkalmazni, tekintet nélkül a bíróság jellegére. Az irányelv hatálya nem terjed ki különösen az adó-, vám- és közigazgatási ügyekre, illetve az államnak az államhatalom gyakorlása során hozott aktusai vagy elkövetett mulasztásai (*acta iure imperii*) miatti felelősségére.

3. cikk

Fogalommeghatározások

Ezen irányelv alkalmazásában:

1. **„közéleti részvétel”**: valamely természetes vagy jogi személy által a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságának közérdekkel kapcsolatos gyakorlása keretében kifejezett nyilatkozat vagy végzett tevékenység, valamint az ehhez közvetlenül kapcsolódó előkészítő, támogató vagy segítő tevékenységek. Ez magában foglalja a panaszokat, a petíciókat, a közigazgatási vagy bírósághoz benyújtott kérelmeket és a nyilvános meghallgatásokon való részvételt;
2. **„közérdek”**: minden olyan kérdés, amely a nyilvánosságot olyan mértékben érinti, hogy jogos érdeke fűződhet hozzá, többek között az alábbi területeken:
 - a) közegészségügy, biztonság, környezet, éghajlat, vagy az alapvető jogok gyakorlása;
 - b) közfigyelmet élvező vagy közérdeklődésre számot tartó személy vagy szervezet tevékenysége;
 - c) a törvényhozó, végrehajtó vagy igazságügyi szerv által nyilvános mérlegelés vagy felülvizsgálat, illetve bármely más nyilvános hivatalos eljárás alatt álló ügy;
 - d) korrupcióra, csalásra vagy bűncselekményre vonatkozó állítások;
 - e) a dezinformáció elleni küzdelmet célzó tevékenységek;
3. **„a közéleti részvételt akadályozó, visszaélésszerű bírósági eljárás”**: a közéleti részvétel kapcsán indított bírósági eljárás, amely részben vagy egészben

megalapozatlan, és amelynek fő célja a közéleti részvétel megakadályozása, korlátozása vagy szankcionálása. Ilyen célra utalhat:

- a) a kereseti követelés egészének vagy egy részének aránytalan, túlzott vagy észszerűtlen jellege;
- b) a felperes vagy vele kapcsolatban álló felek által hasonló ügyekben indított több eljárás ténye;
- c) megfélemlítés, zaklatás vagy fenyegetés a felperes vagy képviselői részéről.

4. cikk

Határokon átnyúló vonatkozású ügyek

- (1) Ezen irányelv alkalmazásában az ügyek határokon átnyúló vonatkozásúnak tekintendők, kivéve, ha mindkét fél lakóhelye vagy székhelye ugyanabban a tagállamban található, mint az eljáró bíróság.
- (2) Ha az eljárásban részt vevő mindkét fél lakóhelye vagy székhelye ugyanabban a tagállamban található, mint az eljáró bíróság, az ügyet szintén határokon átnyúló vonatkozásúnak kell tekinteni, amennyiben:
 - a) a közérdekkel kapcsolatos közéleti részvétel cselekménye, amely ellen a bírósági eljárást indították, egynél több tagállamot érint, vagy
 - b) a felperes vagy vele kapcsolatban álló szervezet más tagállamban a perindítással párhuzamosan vagy azt megelőzően bírósági eljárást indított ugyanazon vagy kapcsolatos alperessel szemben.

II. FEJEZET

Az eljárási biztosítékokra vonatkozó közös szabályok

5. cikk

Eljárási biztosítékok iránti kérelem

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy amennyiben természetes vagy jogi személy ellen annak közéleti részvétele miatt bírósági eljárás indul, az érintett személy a következőket kérelmezhesse:
 - a) biztosítékot, a 8. cikkel összhangban;
 - b) a nyilvánvalóan megalapozatlan bírósági eljárás korai szakaszban történő megszüntetését, a III. fejezettel összhangban; vagy
 - c) a visszaélésszerű bírósági eljárásokkal szembeni jogorvoslatot, a IV. fejezettel összhangban.
- (2) Az erre vonatkozó kérelemnek a következőket kell tartalmaznia:
 - a) a kérelem alapjául szolgáló elemek leírása;
 - b) a bizonyítékok leírása.
- (3) A tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy a III. és IV. fejezettel összhangban az ügyben eljáró bíróság hivatalból meghozhatja az eljárási biztosítékokra vonatkozó intézkedéseket.

6. cikk

A kereset vagy beadvány későbbi módosítása

A tagállamok biztosítják, hogy az alapeljárás felperese által benyújtott kereseti követelések vagy beadványok későbbi módosítása – beleértve az eljárás megszüntetését is – ne befolyásolja az ügyben eljáró bíróság azon lehetőségét, hogy a bírósági eljárást visszaélésszerűnek tekintse, és a IV. fejezettel összhangban jogorvoslati intézkedéseket érvényesítsen.

7. cikk

Harmadik fél beavatkozása

A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a közéleti részvételt akadályozó ügyben eljáró bíróság elfogadhassa a közéletben részt vevő személy jogait védő vagy előmozdító nem kormányzati szervezetek részvételét az eljárásban az alperes támogatása vagy tájékoztatás céljából.

8. cikk

Biztosíték

A tagállamok garantálják, hogy a közéleti részvételt akadályozó bírósági eljárásokban eljáró bíróság saját hatáskörében a felperest biztosíték nyújtására kötelezhesse az eljárási költségek, vagy az eljárási költségek és a kártérítés fedezeteként, amennyiben a bíróság úgy ítéli meg, hogy ezen biztosíték a visszaélésszerű bírósági eljárásra utaló tényezőkre tekintettel indokolt.

III. FEJEZET

A nyilvánvalóan megalapozatlan bírósági eljárás korai szakaszban történő megszüntetése

9. cikk

Korai szakaszban történő megszüntetés

- (1) A tagállamok feljogosítják a bíróságokat arra, hogy a közéleti részvételt akadályozó bírósági eljárás korai szakaszában határozatot hozzanak az eljárás teljes vagy részleges megszüntetéséről, amennyiben az nyilvánvalóan megalapozatlan.
- (2) A tagállamok a korai szakaszban történő megszüntetés iránti kérelem benyújtásához való jog gyakorlására határidőt állapíthatnak meg. A határidőnek arányosnak kell lennie, és nem lehetetlenítheti el vagy nehezítheti meg túlzottan a kérelem benyújtását.

10. cikk

Az alapeljárás felfüggesztése

A tagállamok biztosítják, hogy amennyiben az alperes a korai szakaszban történő megszüntetésre irányuló kérelmet nyújt be, az alapeljárást a megszüntetés iránti kérelemről szóló jogerős határozat meghozataláig fel kell függeszteni.

11. cikk

Gyorsított eljárás

A tagállamok biztosítják, hogy a korai szakaszban történő megszüntetés iránti kérelmet gyorsított eljárásban bírálják el, figyelembe véve az ügy körülményeit, valamint a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogot.

12. cikk

Bizonyítási teher

A tagállamok biztosítják, hogy amennyiben az alperes korai szakaszban történő megszüntetés iránti kérelmet nyújt be, a felperesnek kell bizonyítania, hogy a kereset nem nyilvánvalóan megalapozatlan.

13. cikk

Fellebbezés

A tagállamok biztosítják, hogy a 9. cikk szerinti korai szakaszban történő megszüntetést megtagadó vagy megállapító határozattal szemben fellebbezéssel lehessen élni.

IV. FEJEZET

A visszaélésszerű bírósági eljárások ellen igénybe vehető jogorvoslati lehetőségek

14. cikk

Költségek megítélése

A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a közéleti részvételt akadályozó, visszaélésszerű bírósági eljárást indító felperes kötelezhető legyen az eljárás valamennyi költségének viselésére, beleértve az alperesnél felmerült jogi képviselőt összes költségét is, feltéve, hogy e költségek nem túlzottak.

15. cikk

Kártérítés

A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy az a természetes vagy jogi személy, aki vagy amely a közéleti részvételt akadályozó, visszaélésszerű bírósági eljárás következtében kárt szenvedett, teljes körű kártérítést igényelhessen és kaphasson.

16. cikk

Szankciók

A tagállamok előírják, hogy a közéleti részvételt akadályozó, visszaélésszerű bírósági eljárásban eljáró bíróságok hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókat szabhatnak ki az eljárást indító félre.

V. FEJEZET

Harmadik országbeli ítéletekkel szembeni védelem

17. cikk

A harmadik országbeli ítéletek elismerése és végrehajtása megtagadásának indokai

A tagállamok biztosítják, hogy a valamely tagállamban lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező természetes vagy jogi személy közéleti részvétele miatt indított bírósági eljárásban hozott harmadik országbeli ítéletek elismerését és végrehajtását mint a közrenddel (*ordre public*) nyilvánvalóan ellentétet megtagadják, amennyiben az említett eljárás nyilvánvalóan megalapozatlannak vagy visszaélésszerűnek minősült volna, ha annak a tagállamnak a bíróságai előtt indították volna, amelyben az elismerésre vagy a végrehajtásra sor kerülne, és e bíróságok saját jogukat alkalmazták volna.

18. cikk

A harmadik országbeli ítéletekkel szembeni keresetekre vonatkozó joghatóság

A tagállamok biztosítják, hogy amennyiben egy tagállamban lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező természetes vagy jogi személy ellen közéleti részvétel miatt harmadik ország bírósága előtt visszaélésszerű bírósági eljárást indítanak, ezen személy a lakóhelye vagy székhelye szerinti bíróság előtt kérheti a harmadik ország bírósága előtti eljárással összefüggésben felmerült károk és költségek megtérítését, függetlenül attól, hogy a harmadik országban indított eljárás felperese hol rendelkezik lakóhellyel vagy székhellyel.

VI. FEJEZET

Záró rendelkezések

19. cikk

Kapcsolatok a 2007. évi Luganói Egyezményrel

Az irányelv nem érinti a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2007. október 30-án Luganóban aláírt egyezmény alkalmazását.

20. cikk

Felülvizsgálat

A tagállamok [az átültetés időpontját követő 5 év elteltével] a Bizottság rendelkezésére bocsátják az ezen irányelv alkalmazásával kapcsolatos valamennyi lényeges információt. A rendelkezésre bocsátott információk alapján a Bizottság legkésőbb [az átültetés időpontját követő 6 év elteltével]-ig jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak ezen irányelv alkalmazásáról. A jelentés értékeli a közéleti részvételt akadályozó, visszaélészerű bírósági eljárások alakulását és az irányelv hatását a tagállamokban. Szükség esetén a jelentést javaslatok kísérik az irányelv módosítására.

21. cikk

Átültetés a nemzeti jogba

- (1) A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek legkésőbb [az ezen irányelv hatálybalépésétől számított két év]-ig megfeleljenek. E rendelkezések szövegét haladéktalanul közlik a Bizottsággal.

Amikor a tagállamok elfogadják ezeket a rendelkezéseket, azokban hivatkozni kell erre az irányelvre, vagy azokhoz hivatalos kihirdetésük alkalmával ilyen hivatkozást kell fűzni. A hivatkozás módját a tagállamok határozzák meg.

- (2) A tagállamok közlik a Bizottsággal belső joguk azon főbb rendelkezéseinek szövegét, amelyeket az ezen irányelv által szabályozott területen fogadnak el.

22. cikk

Hatálybalépés

Ez az irányelv az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

23. cikk

Címzettek

Ennek az irányelvnek a tagállamok a címzettjei.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

az Európai Parlament részéről
elnök

a Tanács részéről
elnök